

A person stands on a rocky shore, looking out at a sunset over the ocean. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. The sky is filled with dark, dramatic clouds. The overall mood is contemplative and serene.

Laaja-alainen osaaminen ja ilmiölähtöisyys:
LUOKANOPETTAJAN MAHDOLLISUUDET
EDISTÄÄ KOKONAISVALTAISTA
OPPIMISTA

POMM1002

helmikuussa 2026

johanna.kainulainen@jyu.fi

Luennon tavoitteena

- oppia tunnistamaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden linjauksia
- pohtia edelleen, miten koulu ja kasvatus vastaavat maailman haasteisiin
- aloittaa tutustuminen ilmiölähtöisyyden, laaja-alaisen osaamisen, oppiaineiden integroinnin ja käsittekenttään ja niiden toteuttamiseen käytännössä
 - ongelmalähtöisestä oppimisesta ja tutkivasta oppimisesta myös, jos aikaa jää 😊
- hahmottaa (ominaispiirteitä ja) yhtäläisyyksiä geneeristen taitojen kehittämisessä ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Ydinosaamisalueista käsittelemme [pedagogista osaamista](#)

Pedagoginen
osaaminen
opettajuuden
ydinosaamisalueena

Kykenet suunnittelemaan, toteuttamaan, eriyttämään, arvioimaan ja kehittämään **erilaisia oppimisprosesseja**. Ymmärrät oppimiselle asetettujen **tavoitteiden, pedagogisen toiminnan ja arvioinnin välisen yhteyden vuorovaikutteisissa oppimis- ja ohjausprosesseissa**. Opetuksen ja oppimisen tilanteissa kykenet toimimaan ja ajattelemaan **luovasti ja innovatiivisesti ollen avoin uusille näkökulmille, keksimiselle ja kokeiluille sekä totutun haastamiselle**. Osaat tunnistaa ja hyödyntää oppimista edistäviä vuorovaikutuksen ulottuvuuksia **erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä**. Ymmärrät oppimista edistävän vuorovaikutuksen sekä **monimediaisten ja monipuolisten oppimisympäristöjen** vaikutuksia ja osaat huomioida ne oppimisen ohjaamisessa. Osaat ohjata heterogeenisiä opetusryhmiä sekä osaat suunnitella ja toteuttaa oppimistilanteita siten, että ne vahvistavat oppilaiden osallisuutta ja kiinnittymistä oppimiseen ja kouluun. Lisäksi sinulla on opetus- ja oppimistilanteissa kertyvien kokemusten sekä niiden reflektoinnin ja taidon harjoittelun kautta rakentuvaa osaamista.

Mikä ilmiö?

Mikä on ilmiö?

- voi olla kulttuurinen, matemaattinen tai fyysinen tai se voi olla tapahtuma tai sarja tapahtumia
- Ilmiöt voivat olla myös erilaajuisia, kunhan niihin löytyy **havaittava tai tunnistettava näkökulma ja niitä voi lähestyä erilaisista tiedonalan näkökulmista.**
 - Ilmiö voi pilkkoutua myös pienemmiksi ilmiöiksi, joita lähestytään tutkivalla otteella ja erilaisin työtavoin.
- Oppimisen kannalta ilmiö on optimaalinen, kun se on riittävän monipuolinen opittavien asioiden ja oppimisen tavoitteiden näkökulmasta ja sitä voi tarkastella eri tieteenaloja tai oppiaineita hyödyntäen (Lonka ym., 2015).
- Ilmiö on jotakin, mikä on koettua tai jotakin, mikä näyttäytyy tai realisoituu ihmisten kokemuksissa.
- Oppimisen kohteena oleva ilmiö voi olla oppijoiden itsensä valitsema mutta se voi olla myös opettajan tarjoama tai se voi nousta opetussuunnitelmasta.

Ilmiölähtöisyys

- Ilmiölähtöisessä oppimisessa ja pedagogiikassa **keskeistä on todellisen elämän ilmiöiden ja ongelmien tarkastelu**
 - keskiössä oppijan omat oivallukset ja kyky havaita ilmiöitä ympäriltään.
- Ilmiölähtöisyydellä viitataan siihen, että ihmisen oppima maailmankuva on aina **monitieteinen** ja ihminen tarkastelee ympäröivää maailmaansa havaitsemiensa asioiden kokonaisuuksina, ilmiöinä, ei eri oppiaineiden tai tieteenalojen pilkkomina osina todellisuudesta.
- Oppimisprosessissa annetaan **tilaa oppijan omille, aidoille kysymyksille ja kiinnostuksen kohteille.**

Ilmiölähtöisyyden periaatteita ovat

- Yhteisöllisyys
- Monitieteisyys
- Itseohjautuvuus (oppijalla on itsellään vastuu suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista)
- Tutkiva ote
- Teorian ja käytännön läheisyys
- Kokonaisvaltaisuus (keskeistä itse löydetty, laajat kokonaisuudet)

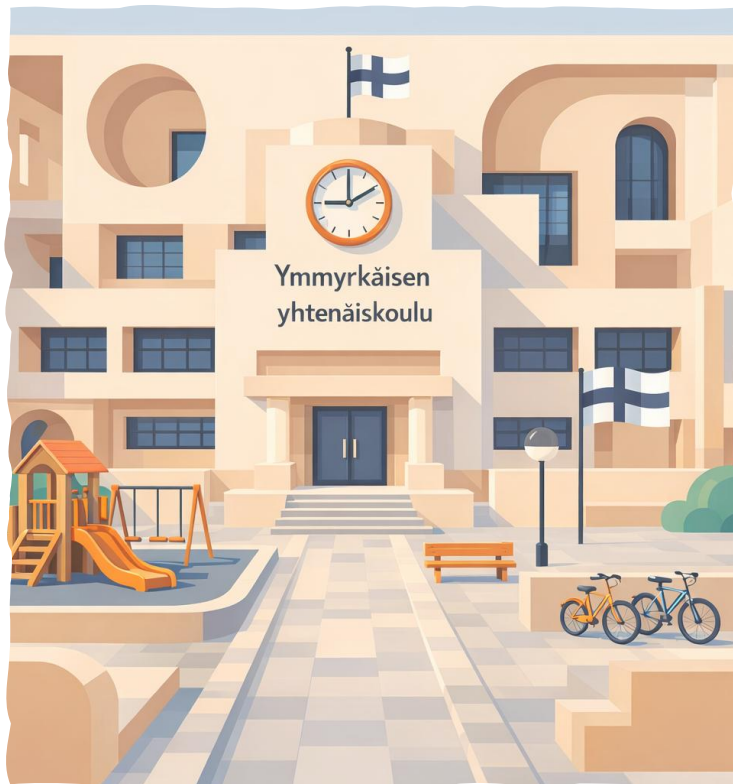

Kestävyys ilmiönä

GreenComp – Kestävää kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehys

ALUE	TAITO	KUVAUS	ALUE	TAITO	KUVAUS
1. Kestävyyssarvojen ilmentäminen	1.1 Kestävyyden arvostaminen	Taito pohtia henkilökohtaisia arvoja; taito tunnistaa ja selittää, miten arvot vaihtelevat eri ihmisten ja eri aikakausien välillä, ja arvioida kriittisesti, millaisessa suhteessa arvot ovat kestävyysarvoihin	3. Kestävien tulevaisuuksien visiointi	3.1 Tulevaisuuslukutaito	Taito hahmottaa vaihtoehtoisia kestäviä tulevaisuuksia kuvittelemalla ja kehittämällä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita ja määrittämällä vaiheet, joita tarvitaan parhaimman kestäväen tulevaisuuden saavuttamiseksi
	1.2 Oikeudenmukaisuuden tukeminen	Taito vahvistaa tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta nykyisten ja tulevien sukupolvien hyväksi ja oppia aiemmilta sukupolvilta kestävyysarvoiksi		3.2 Sopeutumiskyky	Taito hallita siirtymiä ja haasteita monimutkaisissa kestävyystilanteissa ja tehdä tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä epävarmoissa, monitulkintaisissa ja riskejä sisältävissä konteksteissa
	1.3 Luonnon tärkeiden tunnistaminen	Ymmärrys siitä, että ihmiset ovat osa luontoa; taito kunnioittaa muiden lajien ja luonnon tarpeita ja oikeuksia lähtökohtana terveiden ja selviytymiskykyisten ekosysteemien ennallistamiselle ja elvyttämiseksi		3.3 Tutkiva ajattelu	Taito nähdä asioiden väliset suhteet tutkimalla ja yhdistämällä eri tieteenaloja, hyödyntämällä luovuutta ja kokeilemalla uusia ideoita tai menetelmiä
2. Kestävyyden monitahoisuuden hallinta	2.1 Järjestelmälähtöinen ajattelu	Taito lähestyä kestävyysongelmaa useasta näkökulmasta; taito tarkastella aikaa, tilaa ja tilannetta ja ymmärtää niiden keskinäiset vaikutussuhteet järjestelmien sisällä ja niiden välillä	4. Kestävyysoiminta	4.1 Poliittinen toimijuus	Taito navigoida poliittisissa järjestelmissä, tunnistaa poliittinen vastuu ja vastuuvollisuus kestävyyttä heikentävässä toiminnassa ja vaatia tehokkaita kestävyystoimenpiteitä
	2.2 Kriittinen ajattelu	Taito arvioida tietoa ja argumentteja, tunnistaa oletuksia, kyseenalaistaa nykytilannetta ja pohtia, miten henkilökohtaiset, sosiaaliset ja kulttuuriset taustat vaikuttavat ajatteluun ja johtopäätöksiin		4.2 Yhteistyö	Taito toimia yhteistyössä muiden kanssa muutoksen aikaansaamiseksi
	2.3 Ongelman rajaaminen	Taito muotoilla nykyiset tai mahdolliset haasteet kestävyysongelmiksi ottamalla huomioon ongelman haastavuuden, siihen liittyvät ihmiset, ajan ja maantieteellisen kattavuuden, jotta voidaan määrittää soveltuvat lähestymistavat, joilla tulevia ongelmia voidaan ennakoita ja ehkäistä ja jo olemassa olevia ongelmia voidaan hillitä ja niihin voidaan sopeutua		4.3 Yksilön aloitteellisuus	Taito tunnistaa omat mahdollisuudet edistää kestävyttä ja taito toimia aktiivisesti yhteisön ja maapallon tulevaisuuden parantamiseksi

Case: Ymmyrkäisen koulun sosiaalinen kestävyys haastettuna

- ✓ Ymmyrkäisen yhtenäiskoulu on kolme vuotta toiminut koulu, joka muodostettiin kahden alakoulun ja yhden yläkoulun pohjalta uudeksi yhtenäiskouluksi. Yhtenäiskoulun toimintakulttuuria rakennettiin henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa yhdessä. Koululla ollaan sitä mieltä, että on aika arvioida ja tarkastella, millainen toimintakulttuuri koulussa nyt todella on ja millainen sen haluttaisiin olevan, esim. onko toiminta yhdessä sovittujen arvojen mukaista. Koulun arvot ovat turvallisuus, yhteisöllisyys, osallisuus ja myönteisyys.
- ✓ Tilanteen tarkastelulle on muukin syy: Koululla on herännyt huoli ikävästä puheesta ja kielenkäytöstä erityisesti oppilaiden kesken, mikä kohdistuu myös koulun aikuisiin. Kielenkäyttö vaikuttaa myös muuhun vuorovaikutukseen. Osa sekä oppilaista että aikuisista kokee voimattomuutta ja pohtii pitääkö ikävä puhe ja käytös hyväksyä.

**Ongelmaan halutaan ratkaisuja koko koulun tasolla, mutta miten?
Miten oppilaat osallistetaan ilmiön käsittelyyn?**

Case: Ymmyrkäisen koulun sosiaalinen kestävyys haastettuna

Faktaa:

Sosiaalinen kestävyys näkyy koulun arjessa ennen kaikkea siinä, miten koulu tukee kaikkien oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppia ja kasvaa. Sosiaalinen kestävyys ei ole erillinen teema, vaan se läpäisee koulun jokapäiväiset käytännöt, vuorovaikutuksen ja toimintakulttuurin.

Sosiaalinen kestävyys koulun arjessa tarkoittaa, että jokainen oppilas kokee olevansa arvokas, kuultu ja turvassa – ja että koulu kasvattaa aktiivisia, vastuullisia ja toisia kunnioittavia yhteiskunnan jäseniä.

Mitä tehdään:

- Opetetaan oppilaille (interventiona) keskustelun taitoja
- Järjestetään keskusteluilta huoltajille
- Tarkistetaan koulun arvoihin pohjaavia toimintaperiaatteita (mihin OPS:kin velvoittaa!!)
- vahvistetaan sosiaalista kestävyttä ja sen edistämistä monialaisella oppimiskokonaisuudella

Mitä voidaan työstää ja mihin voidaan puuttua (konkreettisia esimerkkejä toimintaperiaatteista):

- Yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- Osallisuus ja vaikuttaminen
- Turvallinen ja hyvinvoiva oppimisympäristö
- Yhteisöllisyys ja toisten huomioinen
- Oppimisen ja kasvun tukeminen
- Arvot ja toimintakulttuuri

(Ilmiölähtöinen) monialainen oppimiskokonaisuus sosiaalista kestävyyttä vahvistamaan

Apu GreenCompista:

- * Oikeudenmukaisuuden tukeminen
- * Kriittinen ajattelu
- * Ongelman rajaaminen
- * Yhteistyö
- * Yksilön aloitteellisuus

POPS (2014):

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentuminen
- + oppiainekohtaisia tavoitteita

- ✓ Oppilaiden ennakkokäsitysten kerääminen
- ✓ Tunne- ja vuorovaikutusharjoitteet (erit. kuuntelu, tunteiden tunnistaminen ja säätely)
- ✓ Pariporinoista dialogiharjoituksiin
- ✓ Hyvät teot -kampanja kouluyhteisössä ja lähialueella
- ✓ (Toiminnallinen huoltajienilta)

Päätavoite:

Oppilaat vahvistavat valmiuksiaan toimia kouluyhteisönsä (ja yhteiskunnan jäsenenä) siten, että he kokevat olevansa arvokkaita, kuultuja ja turvassa, ja oppivat toimimaan aktiivisesti, vastuullisesti ja toisia kunnioittaen.

Tavoitteet

MOK:n opiskeltuaan oppilas

Tunne:

- tunnistaa oman arvonsa osana ryhmää ja kouluyhteisöä
- osoittaa kunnioitusta muita kohtaan toiminnassaan ja puheessaan

Tieto:

- ymmärtää oman toiminnan vaikutuksia muihin ja yhteisöön
- tunnistaa tilanteita, joissa joku ei koe oloaan turvalliseksi
- pohtii rakentavia toimintatapoja ja esittää kehittämisehdotuksia koulun tai yhteisön toimintaan

Taito

- on harjoitellut ilmaisemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään rakentavasti
- osaa kuunnella toisia ja ottaa huomioon erilaisia näkökulmia
- osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja kantaa vastuuta yhteisestä työskentelystä
- on harjoitellut ristiriitojen ratkaisemista keskustelun avulla

Diagnostinen arviointi:

- ennakkokysely oppilaiden asenteista

Formatiivinen arviointi:

- vertaispalautte, itsearviointia prosessin eri vaiheissa
- opettajan havainnointi, opettajapalautte

Summatiivinen arviointi:

- loppureflektiot, vertais- ja ryhmäarvioinnit
- opettajapalautte

Toiminta

Arviointi

Kertausta

Miksi ja ketä varten koulu on olemassa ja mitä siellä tulisi opettaa?

Oppimisen kaikkiallisuus & koulu

(Jarvis, 2004; Hanhimäkeä & Peltoperää mukaillen)

Oppimisen luonne	Tarkoituksellinen oppiminen	Uusien tietojen ja taitojen opettelu arkipäivän tilanteissa <i>Esim. uuden taidon opettelu Youtube-videon avulla; virtuaaliheppatallin koodaaminen</i>	Tarkoituksellinen oppiminen nonformaaleissa tilanteissa, kuten harrastuksissa, työssä tms. <i>Esim. Lajiharjoittelu urheiluseurassa, soittotaito soittotunneilla, koodaaminen robotiikkakerhossa, demokratiataidot oppilaskunnassa</i>	Opetusuunnitelman mukainen oppiminen koulussa (tai muussa formaalissa koulutuksessa) <i>Huom. oppiaineiden lisäksi laaja-alainen osaaminen</i>
	Tahaton oppiminen	Tahaton oppiminen arkipäivän tilanteissa <i>Esim. sinnikkyuden oppiminen soittoharrastuksessa, kielitaito verkossa pelatessa; leikkiessä sääntöjen luominen ja noudattaminen; arvot, asenteet, toimintamallit aikuisia/toisia seuraamalla</i>	Tahaton oppiminen nonformaaleissa tilanteissa, kuten harrastuksissa, työssä tms. <i>Esim. ryhmässä toiminen kerhossa/urheiluseurassa, sosiaaliset normit, alakulttuurit, nuuskaaminen urheiluseurassa</i>	Opetusuunnitelman ulkopuolella tapahtuva oppiminen koulussa (tai muussa formaalissa koulutuksessa) <i>esim. vertaisvuorovaikutus, vuoron odottaminen, piilo-opetussuunnitelman vaikutus</i>
		Informaali	Nonformaali	Formaali

(Oppimis)tilanteen luonne

Kertausta

Perinteinen koulu ja perinteiset oppimisen lähestymistavat

- Tieto on sisältöjä ja yksityiskohtia ensyklopedisesti
- Tehtävät / aktiviteetit ovat luonteelta suljettuja ja edellyttävät lähinnä kopiointia, tunnistamista, muistamista tai luokittelua
- Oppilaan pääasiallinen tehtävä on kuunnella ja tehdä muistiinpanoja
- Oppilas työskentelee pääasiassa yksin
- Oppimisen arviointi on enimmäkseen summatiivista ja koearviointia

(Tarnanen, 2020)

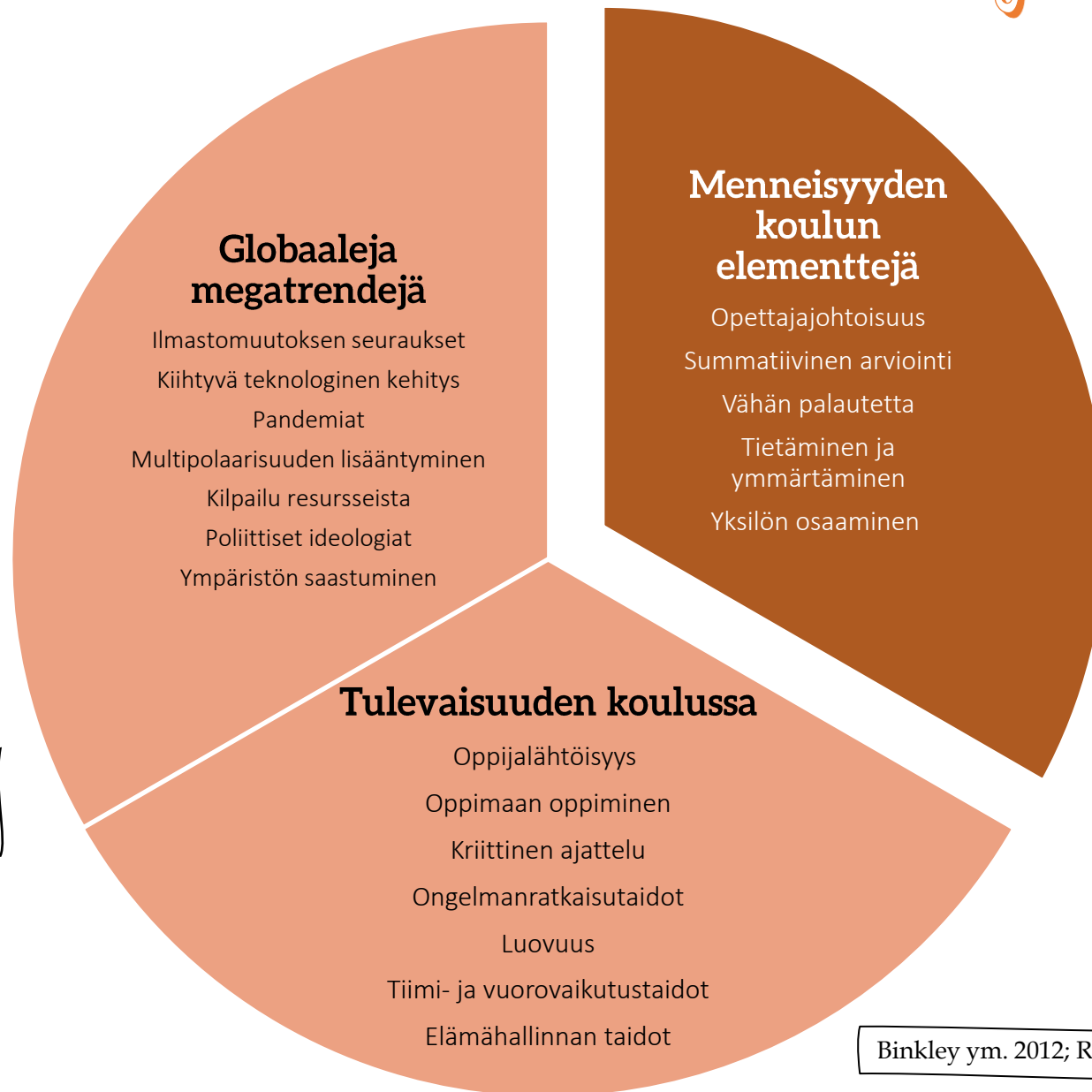
Kertausta

Maailma muuttuu... ja koulukin joskus

Sitran Megatrendit 2026

Ikääntyvä väestö ja kaupungistuminen
Geopoliittiset jännitteet ja yhteiskunnallinen levottomuus
Ilmastonmuutos, luontokato ja resurssipula
Digitalisaatio ja tekoäly sekä murrosteknologiat
Geotalous ja vaurauden keskittyminen

European Environment Agency 2020

Binkley ym. 2012; Rotherham & Willingham 2009

Nykyisen perusopetuksen opetussuunnitelman (POPS, 2014) oppimiskäsitys

Oppilas on aktiivinen toimija, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa

Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, aikuisten ja eri yhteisöjen kanssa.

Oppiminen on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua ja näiden prosessien monipuolista arvioimista

Koska oppilaan minäkuva ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen, oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus on erittäin tärkeää

Kertausta

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

- useita liittymäkohtia toisiinsa
- tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista
- erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Kohti aktiivista oppimista

Keskeistä aktiivissa lähestymistavoissa (Tarnasta, 2020 mukailen)

- Oppija on keskiössä; hän on aktiivinen.
- Oppimista suunnitellaan, ohjataan ja tuetaan pitempinä jaksoina.
- Tavoitteista on kaikki tietoisia – ne ovat jaettuja.
- Oppimisessa yhdistetään eri tiedonaloja/oppiaineita, koska oppimisen lähtökohtana todellisen maailman ilmiöt, ongelmat – kuitenkin opiskelu vaiheistetaan ja pilkotaan tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin tavoitellen jäsentynyttä tietoperustaa ja perusteellista oppimista.
- Tiedonhaku on monipuolista.
- Arviointi kohdistuu tietoihin ja taitoihin sekä yksilön että ryhmän toiminnan tasolla.

**HAASTEENA:
Tehtävän kiinnostavuus ja
haasteellisuus sekä sopiva
vaativuustaso oppijoiden
näkökulmasta...**

Palataan aktiivisen oppimisen toteuttamistapoihin myöhemmin tällä luennolla...

Aihekokonaisuudet?!

Oppimiskokonaisuudet?!

Oppiaineiden integrointi?!

Aihekokonaisuudet aikaisemmissa opetussuunnitelmien perusteissa (1 (LOP 2003, POP 2004)

- **Aihekokonaisuudet** ovat sellaisia kasvatusta ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.
- Lukiokoulutuksessa aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatusta ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja.
- Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä, esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta, arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.
- Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa.

(http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet)

Aihekokonaisuudet aikaisemmissa perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (2)

- Ennen
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1985: ”useassa oppiaineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.”
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1994: ”opetussuunnitelmaan sisällytetään useissa oppiaineissa opetettavia ja muussa koulutyössä huomioon otettavia aihekokonaisuuksia.”
- Muutos aihekokonaisuuksien asemaan v. 2004
 - Yhtäläinen asema oppiaineiden kanssa
 - Annetut tavoitteet ja sisällöt
 - Aihekokonaisuuksien sisällyttäminen pakollisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin

Nykyinen perusopetuksen OPS ja MOKit

- Nykyisissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa esitellään seitsemän **laaja-alaista osaamiskokonaisuutta**, joiden tavoitteena on ”tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista”.
- Suunnitelmassa esitellään niin ikään **seitsemän toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavaa periaatetta**, joiden tavoitteena on ”luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa”.
- Suunnitelmassa esitellään opetuksen eheyttämistä ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti **laajalaisen osaamisen kehittymistä**. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään **toimintakulttuurin periaatteita**.

Integroivista aihekokonaisuuksista integroiviin/ehyittäviin monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin

POPS 2003

1. Ihmisenä kasvaminen
2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
3. Viestintä- ja mediataito
4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteet 2014

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki
- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

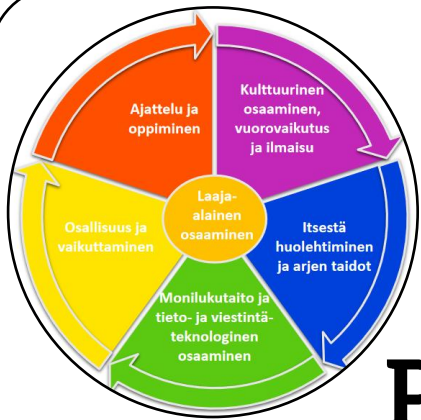
Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet 2014

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- Työelämätaidot ja yrittäjyys
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Miten monialainen oppiminen on näkynyt omalla koulupolullasi?

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetussuunnitelmat ja niiden tulkitseminen

POPS

normi

kirjoitettu, virallinen, ideaali?
antaa perusfilosofiaa (kenen?)
kunkin oppiaineen
opettamiselle?
millaisia vaatimuksia?
millaisia ihanteita?

Opettajan OPS

**Koulun/opetuksen
järjestäjän laatima OPS**

institutionaalisen ja oppilaiden maailman
yhdistäminen?
tarkoitettu OPS (koulun/opettajan
tulkintaa)
toteutettu OPS (koulun/opettajan
toimintaa, piilo-opetussuunnitelma)
millaisia vaatimuksia?
millaisia ihanteita?

OPS oppilaan kokemana

koettu OPS (oppilaan tulkintaa)
toteutunut OPS (oppilaan
toimintaa)
millaisia vaatimuksia?
millaisia ihanteita?

Tulkinnan haasteet ja mahdollisuudet

Pyrkimys kokonaisvaltaiseen osaamisen kehittämiseen

Ns. akateeminen tieto, eri oppiaineiden sisältötieto

Tulevaisuuden taidot (21st century skills) /
geneeriset taidot →

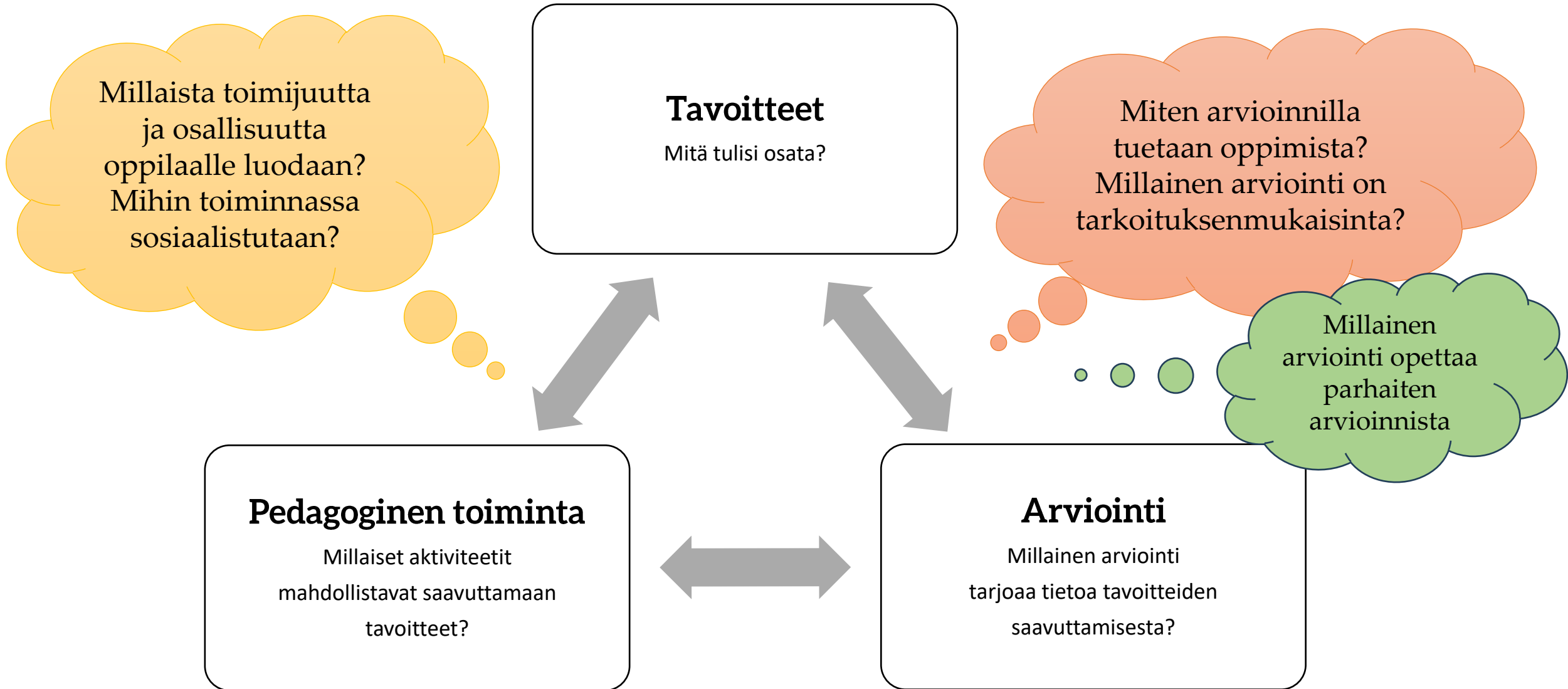
POPS 2014: monialaiset oppimiskokonaisuudet &
laaja-alainen osaaminen, joka kattaa

tiedot
taidot
arvot
asenteet
tahdon
metakogniot

- Oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä tukeva työskentely vaatii sisältötietoa laajempaa otetta oppimiseen.

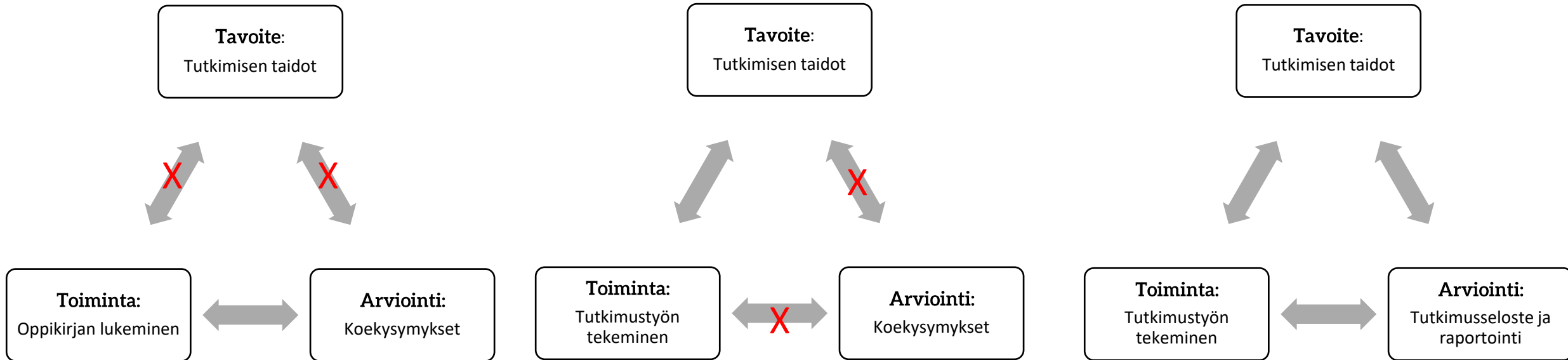

Tavoitteet, pedagoginen toiminta ja arviointi oppimisprosessin ytimenä

Diagnostinen, formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimisprosessissa/-jaksolla

Miten tavoitteet, pedagoginen toiminta ja arviointi ovat linjassa keskenään (Biggs & Tang, 2011; esimerkit Ketonen, 2024 mukailleen)

Oppiaineiden integrointi,
opetuksen eheyttäminen,
ilmiö(lähtöinen)oppiminen?

Ilmiöpohjainen vai oppiainejakoinen integrointi?

Opetuksen eheyttäminen & monialaiset oppimiskokonaisuudet (monot ja mokit)

POPS 2014:

- Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.
- Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset kokonaisuudet

Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla **monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita** ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla **oppiaineista integroituja kokonaisuuksia**
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (monot, mokit)

- Velvoite opetussuunnitelmasta: Oppilaiden opintoihin sisältyy **vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa**
- Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan **riittävän pitkäkestoisiksi** siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti.

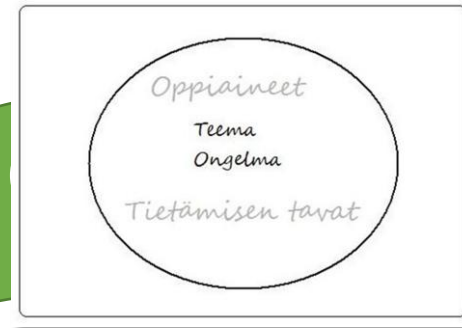
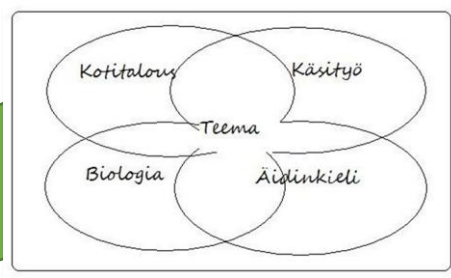
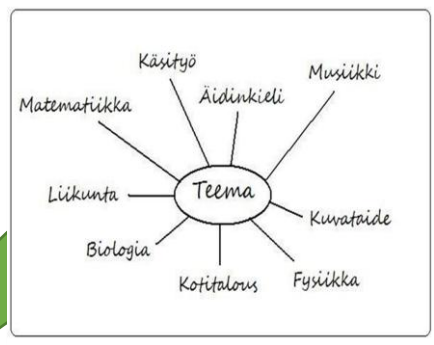
Monialaiset oppimiskokonaisuudet

tarkoituksena on käsitellä **toiminnallisesti** oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

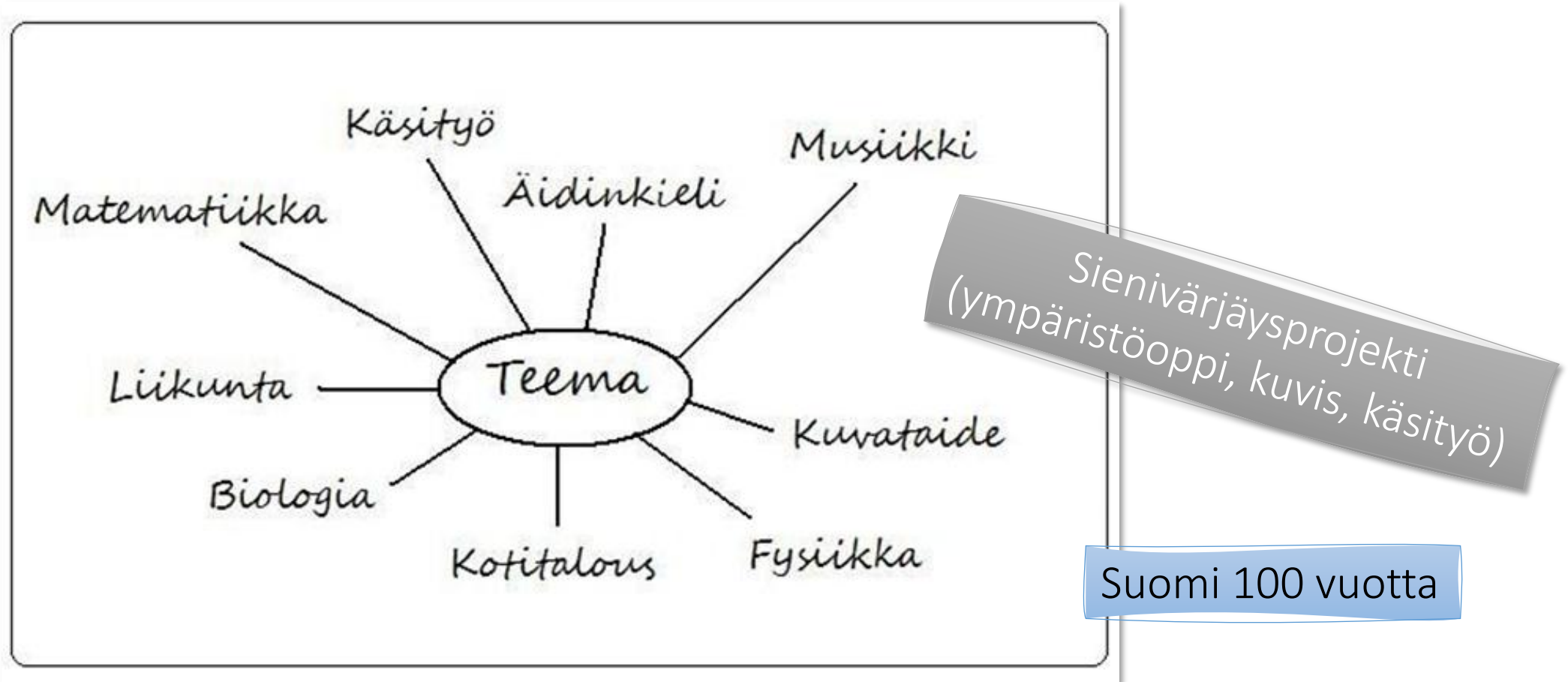
- vahvistaa oppilaiden osallisuutta
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä
- yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle
- vahvistaa arkiosaamista sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta sekä innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Jatkumo oppiainelähtöisestä opetuksesta ilmiölähtöiseen opetukseen

Äidinkieli
Liikunta
Musiikki
Käsityö
Ympäristöoppi
Matematiikka
Jne.

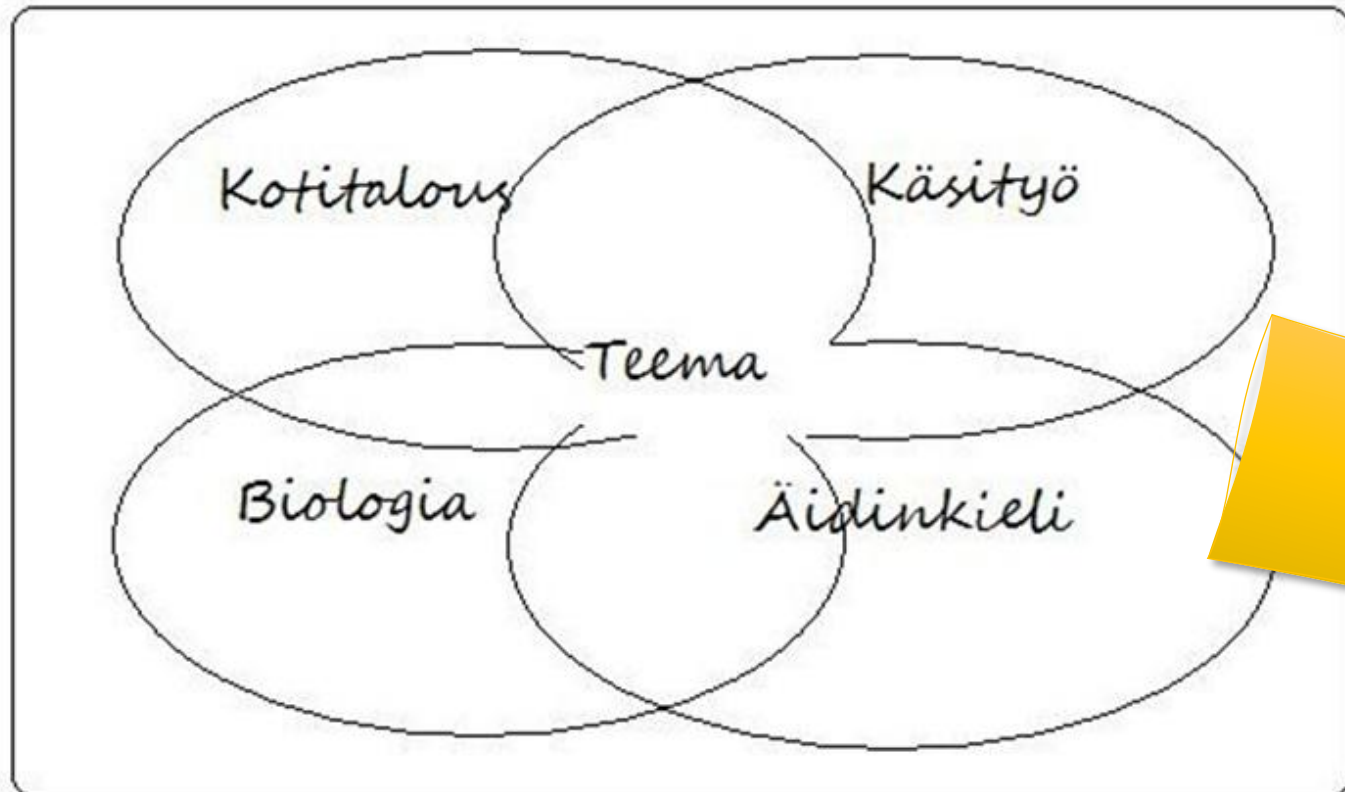

1) Teemaa lähestytään eri oppiaineiden näkökulmista

(Collanus 2009, Draken & Crawford Burnsian 2004 pohjalta)

2) Tiedonalojen välinen integraatio

Ihmisprojekti
(ympäristöoppi, historia,
uskonto, äikkä)

(Collanus 2009, Draken & Crawford Burns in 2004 pohjalta)

Horisontaalinen ja vertikaalinen eheyttäminen

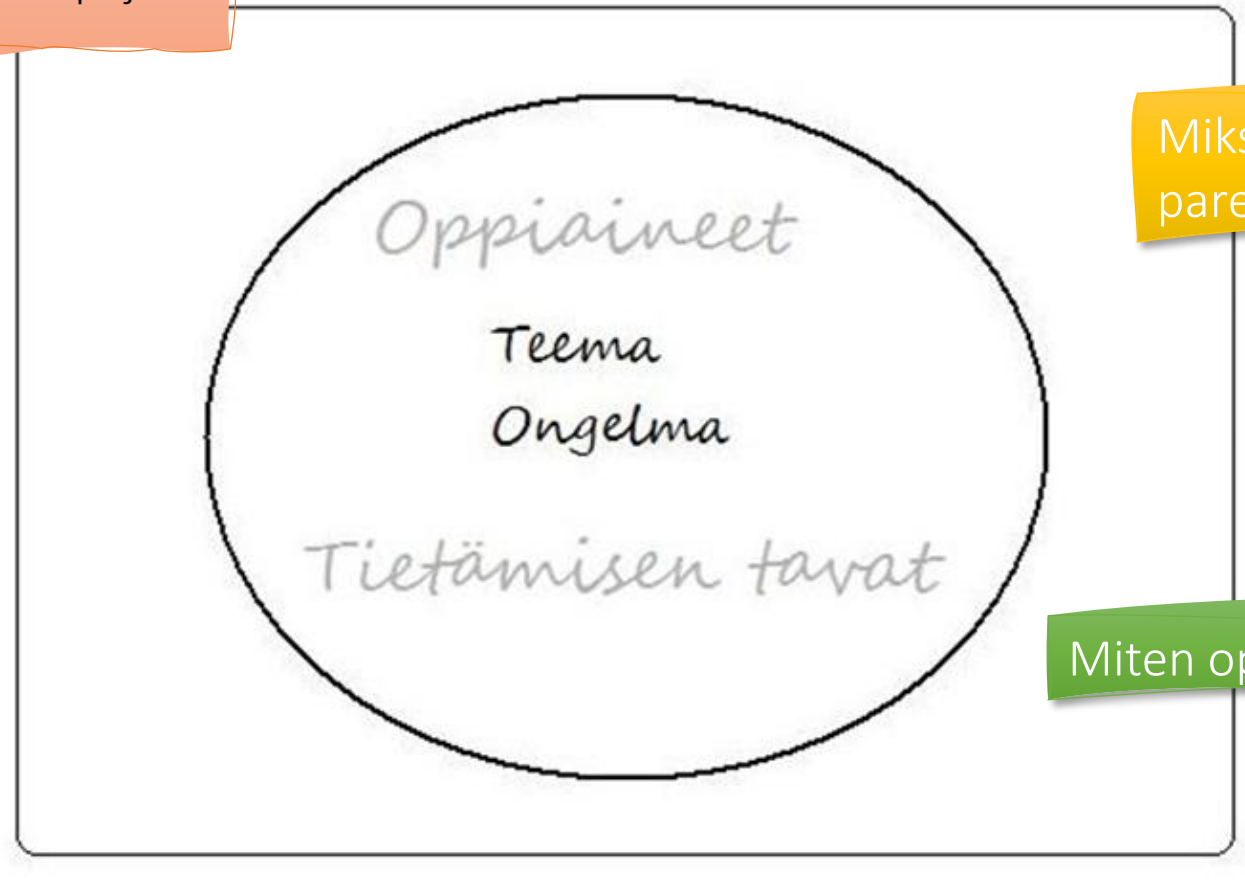
- **Horisontaalinen eheyttäminen:** oppiaineiden välistä eheyttämistä
- **Vertikaalinen eheyttäminen:** oppiaineen sisäistä integraatiota, sisältöjen eheyttä, jolloin lähtökohtana on esimerkiksi oppilaan tieto- ja taitotaso.
- ”Onnistunut horisontaalinen eheyttäminen edellyttää hyvää vertikaalista eheyttämistä”

Millaaisia kokemuksia
sinulla on omalta
koulu-polultasi
eheytytystä tai
integroidusta
opetuksesta?

3) Ongelma- tai ilmiölähtöinen oppiminen

Aktiivisen oppimisen lähestymistapoja!

Minä 2080-luvulla
(tulevaisuudentaidot)

Miksi ruska on tänä vuonna
parempi kuin viime vuonna?

"Miten kirjallisuus voi jakaantua
niin moniin eri osiin?"

Miten opettajan auktoriteetti muodostuu?

Miksi sijaiset ovat aina äkäisiä?

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

1 EI KÖYHYTTÄ

2 EI NÄLKÄÄ

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

4 HYVÄ KOULUTUS

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ

15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

16 RAUHAA JA OIKEUDEN-
MUKAISUUTTA

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Kestävä kasvatus, ekososiaalinen sivistys
- kestävän elämäntavan edellyttämä osaaminen

Tietotavoite:

- Oppilas ymmärtää, millaista on arvokas elämä. Hän ymmärtää oman toimintansa vaikutukset muihin ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan niin lähellä kuin kaukanakin.
- Oppilas ymmärtää ympäristöä ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla

Taitotavoite:

- Oppilas osaa tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä.
- Oppilas osaa vaikuttaa käytännön teoilla omaan ja yhteiseen kestävään tulevaisuuteen.
- Oppilas osaa asettua toisen asemaan ja tarkastella asioita eri näkökulmista.

Tunnetavoite:

- Tavoitteena, että oppilas osaa etsiä merkityksellisiä tapoja ja keinoja jäsentää tekemistään suhteessa opetettavaan ilmiöön, esimerkiksi oman elämämaailman, tunteiden ja asenteidensa kautta.
- Oppilas tunnistaa omia tunteitaan ilmiötä ja työskentelyä kohtaan, ja osaa pohtia syitä niiden takana.

Metakognitio:

- Oppilas oppii arvioimaan omaa oppimistaan, ajatteluaan ja toimintaansa aktiivisesti ja kriittisesti.
- Oppilas oppii asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja arvioimaan edistymistään.
- Oppilas oppii ajattelemaan ja pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää oman merkityksensä aktiivisena toimijana monikulttuurisessa yhteiskunnassa sekä oivaltaa toimintansa taustalla esiintyviä tekijöitä ja motiiveja.

Kouluvaltaus ja vanhempainilta ekososiaalista sivistystä käsitellen

Esimerkki

"Karkeat" tavoitteet oppilaalle:

- Ymmärrän, mitä termi *ekososiaalinen sivistys* tarkoittaa.
- Parannan omalla toiminnallani ryhmähenkeä.
- Tutustun omiin arvoihini ja ymmärrän niitä.
- Ymmärrän oman ja yhteisen edun ajattelun erot.
- Osaan pohtia omien tekojeni ja valintojeni seurauksia

Pedagoginen toiminta:

Peli, jossa oppilaat ovat kuvitteellisen maailman eri maiden kansalaisia, jotka tekevät *valintoja yhdessä* maansa hyvinvointiin, talouteen ja luonnonvaroihin liittyen. Valintoja tehdessään oppilaat pääsevät punnitsemaan arvojaan ja asenteitaan.

Arviointi

prosessin ohjaus
reflektiotehtävät

oppilaiden suunnittelema
toiminnallinen vanhempainilta

Esimerkki

Tutkittavana ihminen ja tulevaisuuden taidot

Ihminen

Tilaa

Jaa

1. Minä sukuni jäsenenä

2. Minä ennen

3. Ihmisen kehitysvaiheet

4. Ihmisen rakenne

5. Keskeiset elintoiminnot

6. Aistit

7. Murrosikä

8. Ihmisen lisääntyminen

9. Tunne- ja turvataidot

10. Terveyden edistäminen

11. Minä 2080-luvulla

Alkupohdintaa

📄 Palautukset 🗉 Yhteenveto

Ajattele ja kuvittele tulevaisuutta (tulevaisuuden Suomea?), aikaa jolloin olet nuori aikuinen, keski-ikäinen, vanhus. Millaista silloin on? Millaisia taitoja tarvitset tuolloin, mitä sinun pitää osata? Entä mitä silloin pitää tietää? Kirjaa pohdintasi alle

Ihmistä oli luokassa tutkittu syksystä saakka integroiden historiaa, maantietoa, biologiaa, äikkää...

Ihminen 2080-luvulla -projekti oli eräänlainen loppuhuipennus. Projektissa oppilaat paitsi opiskelevat tulevaisuuden taidoista mutta työستävät samalla niiden avulla tutkivan oppimisen projektiaan.

Esimerkki

Ihminen 2080-luvulla -projektin kokonaistavoitteina oli

- ymmärtää laaja-alaisen osaamisen merkityksiä osana koulutyöskentelyä
- perehtyä tulevaisuuden taitoihin ja oppia arvioimaan omaa kehitymissä niissä
- tutkia ihmistä ja ihmisen elämäntapoja ennen, nyt ja tulevaisuudessa
- tiedostua siitä, kuinka tämän päivän valinnat vaikuttavat tulevaisuuden yhteiskuntaan ja omaan elämään.

Tulevaisuuden taitoihin tutustuminen

Esimerkki

Lisää pedagogisista ja
aktiivisen oppimisen
lähestymistavoista

Esteetön opetus

- Opetus suunnitellaan lähtökohtaisesti kaikille sopivaksi
- Ei eriyttämisen tarvetta ylös- eikä alaspäin:
 - Valinnanvapauden lisääminen oppimistapoihin, oppisisältöihin, suorituksiin, arvioitiin
 - Erilaiset ryhmitykset, pedagoginen ryhmittely
 - Yhteinen probleema kaikkien ratkaistavaksi
- Esteettömyys, saavutettavuus:
 - Pedagoginen esteettömyys
 - Asenteellinen esteettömyys
 - Psyykinen ja sosiaalinen esteettömyys
 - Vuorovaikutuksen esteettömyys
 - Tilojen ja ympäristöjen esteettömyys
 - Tietotekniikan käytettävyys.

Pedagogisesti esteetön oppimisympäristö (OPH 2014)

Esteettömän opetuksen avaintehtävät (Saloviita, 2013):

- Hyväksyvä suhtautuminen kaikkiin oppilaisiin
- Koko luokan toiminnan eriyttäminen
- Samanaikaisopetus
- Yhteistoiminnallinen ryhmätyö
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa (perhe, avustajat, muut ammattilaiset)
- Työrauhan ylläpitäminen

Ongelmalähtöinen oppiminen (PBL)

(Ks. esim. Lindblom-Ylänne & Iivanainen 2003; Hmelo-Silver 2004; Blackbourn ym. 2011)

1. Epäselvien käsitteiden selventäminen Opiskelijat etsivät käsitteet, joiden merkitys ei ole heille selvä.
2. Ongelman määrittely Opiskelijat keskustelevat avoimesti ongelmasta.
3. Aivoriihi Opiskelijat pyrkivät muodostamaan, testaamaan ja vertailemaan erilaisia hypoteeseja ja selitysmalleja.
4. Selitysmallin rakentaminen Ryhmän määrittelemä ongelma analysoidaan yksityiskohtaisesti erilaisia selitysmalleja vertaamalla. Aivohiiressä esiin tulleita ajatuksia perustellaan ja järjestellään suuremmiksi kokonaisuuksiksi.
5. Oppimistavoitteiden määrittäminen Opiskelijat kirjaavat ylös yhteiset oppimistavoitteet, jotka ohjaavat itsenäistä opiskelua.
6. Itsenäinen opiskelu Opiskelijat perehtyvät itsenäisesti aiheeseen. Tässä vaiheessa voidaan myös järjestää luentoja itsenäisen opiskelun tueksi.
7. Itsenäisen opiskelun tulosten jakaminen Keskustelu lähtee liikkeelle oppimistavoitteista. Opiskelijat vertaavat uusia tietojaan ja auttavat toisiaan ymmärtämään opiskeltua aihetta. Keskustelun tavoitteena on perusteellinen analyysi ongelmasta.

Tutkiva oppiminen

- Pedagoginen malli, joka rohkaisee ongelmanratkaisuun ja toimimaan tieteellisen tutkimisen tapaisesti.
- Työtapa tukee ajatusta siitä, että oppilaan omat ajatukset, kokemukset (ja kieli) pitää ottaa pohjaksi oppimiselle.
 - Rohkaistaan älylliseen ponnisteluun suorittamisen sijasta.
 - Oppilaita kannustetaan apukysymyksin ohjaamaan omaa ajatteluaan, asettamaan ongelmia, muodostamaan omia käsityksiä ja selityksiä sekä hakemaan tietoa itsenäisesti.
 - Korostetaan myös omien tutkimusprosessien jakamista toisten työparien ja -tiimien kanssa sekä vuorovaikutusta (esimerkiksi palautteen antamista ja vastaanottamista) oppimisyhteisön sisällä.
 - jaetun asiantuntijuuden näkökulma (ks. Hakkarainen ym. 2005; Hakkarainen ym. 1999).
- Mahdollistaa teknologian luontevan integroinnin oppimiseen (ks. Hakkarainen ym. 2005).

Tutkiva oppiminen ja tutkivan oppimisen yhteisö

(Hakkarainen ym. 2004, 300; ks. myös Minner, Levy & Century, 2010)

Kertauksena
monialaisesta
oppimisesta

Matkaevääksi:

**Millaiset asiat ovat
askarruttaneet sinua
viime aikoina ja kuinka
lähtisit käsittelemään
niitä koulussa?**

Luettavaa aiheesta mm.

- Biggs, J., & Tang, C. (2011). Train-the-trainers: Implementing outcomes-based teaching and learning in Malaysian higher education. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 8, 1-19. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1137298.pdf>
- Binkley, M. Erstad, O., Herman, J. Raizen, S., Ripley, M. & Rumble, M. 2012. Defining 21st century skills. teoksessa P. Griffin, B. McGaw & E. Care (toim.) *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*. Dordrecht: Springer, 17–66. Saatavilla <https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-94-007-2324-5>
- Blackburn, J. M., Bunch, D., Fillingham, J., Conn. T., Schillinger, D. & Dupree, J. 2011. Challenging orthodoxy: problem based learning in preservice teacher training. *Journal of Instructional Psychology* 38: 3–4, 140–153.
- Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2001. Tutkiva oppiminen: älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY.
- Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo : WSOY.
- Hmelo-Silver, C. 2004. Problem-based learning: What and How Do Students Learn.? *Educationla Psychology Review* 16: 3, 235–266.
- European Environment Agency 2020. Saatavilla <https://www.eea.europa.eu/themes/sustainability-transitions/global-megatrends>
- Kainulainen, J., Tarnanen, M., Ratinen, I., Tallavaara, R., & Juntunen, M. (2019). eValue ja Amazing Case – ilmiölähtöisen oppimisen arvioinnin kehittäminen opettajankoulutuksessa. Teoksessa M. Rautiainen & M. Tarnanen (toim.) *Tutkimuksesta luokkahuoneisiin* (s. 57–78). Suomen ainedidaktisen seuran julkaisuja 15. Helsinki: Suomen ainedidaktinen seura.
- Lindblom-Ylänne, S. & Iivanainen, A. 2003. Ongelmalähtöinen oppiminen - teoriasta käytäntöön. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi A (toim.). *Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja*.
- Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Helsinki: WSOY.
- McGuire, J., Scott, S. S. & Shaw, S. F. 2006. Universal Design and Its Applications in Educational Environments. *Remedial and Special REducation*. Volume 27, Number 3, May/June 2006, 166–175. Saatavilla: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/07419325060270030501?casa_token=6zpFA4S0kscAAAAA:7sH1O_3eKp_Kq9skfvx04y7PA-LrjS_DA-mCjVHy-9xqZg77qiMyd8-9qU2F6AaQ8kp-b_wzaV4YHM
- Minner, D. D., Levy, A. J., & Century, J. (2010). Inquiry-based science instruction — what is it and does it matter? Results from a research synthesis years 1984 to 2002. *Journal of research in science teaching*, 47(4), 474–496.
- Mikola, M. 2011. Pedagogista rajankäyntiä koulussa: inkluusioreitit ja yhdessä oppimisen edellytykset. Jyväskylän yliopisto. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research* 412. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/27167/9789513943486.pdf>
- Naukkarinen, A., Moilanen, P. & Tarnanen, M. 2022. Reframing teacher education: Towards the integration of phenomenon-based curriculum reform and organizational culture. *Journal of Teacher Education and Educators*, 11(2), 165–186. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2145033>
- Pedaste, M. Mäeots, M., Siiman, L. A., de Jong, T. van Rieden, S. A. N., Kamp, E. T., Manoli, C. C., Zacharia, Z. C. & Tsourlidaki, E. 2015. Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, 14, 47–1. Saatavilla <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1747938X15000068?via%3Dihub>
- Peltomaa, I-M. & Luostarinen, A. 2020. Ilmiölähtöistä oppimista tukevan toimintakulttuurin haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa Tarnanen, M. & Kostiainen, E. (toim.) *Ilmiölähtöistä oppimista tukevan toimintakulttuurin haasteet ja mahdollisuudet*. Teoksessa Tarnanen, M. & Kostiainen, E. (toim.) *Ilmiölähtöistä oppimista tukevan toimintakulttuurin haasteet ja mahdollisuudet*. Teoksessa Tarnanen, M. & Kostiainen, E. (toim.) *Ilmiölähtöistä oppimista tukevan toimintakulttuurin haasteet ja mahdollisuudet*. Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>
- Rauste-von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Porvoo : WSOY.
- Rotherham, A. J. & Willingham, D. 2009. 21st century, *Educational Leadership*, September 2009, 16–21. Saatavilla <http://cesa7ita2009.pbworks.com/f/21st+Century+Skills+Curriculum+Teachers+Assessment.pdf>
- Tarnanen, M. & Kostiainen, E. 2020. Ilmiölähtöinen oppiminen. Teoksessa M. Tarnanen & Em. Kostiainen (toim.). *Ilmiölähtöistä oppimista tukevan toimintakulttuurin haasteet ja mahdollisuudet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Tarnanen, M., Kaukonen, V., Kostiainen, E. & Toikka, T. 2019. Mitä opin? Monilukutaitoa ja tutkivaa oppimista monialaisessa oppimiskokonaisuudessa. *Ainedidaktiikka* 3(2), 24–46. Saatavilla <https://journal.fi/ainedidaktiikka/article/view/81941/47026>